

Ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista (VM140:06/2013)

Lausunnonantajan saate

Lausunnonantajia: 1 ▼

Voit kirjoittaa lausunnon tähän. Lausuntopalautteen arvioinnin ja asian mahdollisen jatkovalmistelun helpottamiseksi lausunnossa pyydetään noudattamaan hallituksen esityksen otsikointia ja jäsentelyä. Lisäksi pyydetään mahdollisuuksien mukaan arvioimaan kaavailtujen lainmuutosten vaikutuksia.

Opetushallitus

8.1.2016

Opetushallituksen lausunto hallituksen esityksestä laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista

1. Yleistä

On hyvä, että kansallisia sähköisen asiointin tukipalveluita kehitetään. Jos kehitettävät tukipalvelut ovat laadukkaita ja toimivia, niistä hyötyvät lähes kaikki organisaatiot pitkällä aikavälillä. Yhteisiä sähköisen asiointin tukipalveluita tarvitaan nyt ja jatkossa. Esimerkiksi tunnistuspalvelun tekniset parannukset ja tunnistustapahtuman yhteydessä välitettävät VTJ-tiedot parantavat tunnistuspalvelua suhteessa Vetumaan ja tunnistustapahtumien keskitetty rahoitus on käyttäjäorganisaatioille positiivinen uudistus. On kuitenkin syytä todeta, että kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma (KAPA-ohjelma) ei ratkaise sitä ongelmaa, että kaikilla kansalaisilla ei ole vahvaa tunnistusvälinettä eikä tätä asiaa pyritä KAPAssa ratkaisemaan. Asiointipalveluiden kehittäminen edellyttää sähköisen vahvan tunnistusvälineen myös alaikäisille.

Asiointivaltuuspalvelu tuo hyvin toteutettuna uusia hyödyllisiä ominaisuuksia. Palvelunäkymät tulevat parantamaan nykyistä suomi.fi palvelua ja "julkinen palveluväylä" tuo yhden uuden tavan siirtää tietoa organisaatioiden välillä ja kansalaisen käyttöön.

Hallituksen esitys perusteluineen on raskas kokonaisuus.

Palveluväylän käyttöönotto ei automaattisesti tuo yhteentoimivuutta, vaan palveluväylään liittyminen edellyttää käyttäjäorganisaatiolta lisätyötä. Palveluväylä määrittää vain tiedonsiirroissa käytetyn teknologian. Yhteentoimivuus on saavutettava muilla keinoin.

Hallituksen esitys koskee palveluarkkitehtuurin tukipalveluita. Lähtökohtaisesti kansallisen palveluarkkitehtuurin pitäisi toimia tukipalveluiden viitekehystenä. Ennen lainsäätämistä olisi tärkeämpää luoda aito kansallinen palveluarkkitehturi, jonka kokonaisvaltaisesta ohjauksesta on vastuu jollakin taholla. Suomessa on käynnissä joukko kehityshankkeita, joilla pyritään kansallisen palveluarkkitehtuurin tavoitteisiin, mutta mihinkään ei ole kirjattu selkeästi tavoitteita esim.

viiden vuoden päähän. Palveluarkkitehtuurin rakentaminen on pitkä tie, jossa teknologia on vain yksi pieni osa kokonaisuutta. Olemme Viron X-road ratkaisulla sitoutumassa tiedonsiirtoteknologiaan, joka on jo käyttöönottohetkellä kohtuullisen vanhaa.

Yksityiskohtaiset perustelut

1§ Lain tarkoitus

EU:n tietosuoja-asetuksen vaikutukset on syytä selvittää tarkemmin, samoin kuin valmisteilla olevan uuden tiedonhallintaa koskevan lakiuudistuksen vaikutukset

3§ yhteiset sähköisen asioinnin tukipalvelut

1) tiedonvälityskanava ja integraatiopalvelu, jonka avulla käyttäjäorganisaatiot voivat siirtää ja luovuttaa tietovarantoihinsa sisältyviä tietoja

On syytä täsmentää, että tiedonvälityskanavaa eli palveluväylää ei voi edes käyttää kaikissa käyttötapauksissa. Julkinen palveluväylä ei mahdollista esimerkiksi ST3 turvaluokiteltujen aineistojen liikkuttamista palveluväylässä (viitearkkitehtuurin mukaan)

5§ Tukipalveluiden käyttö

Valtion virastojen ja laitosten sekä valtion liikelaitosten on käytettävä tukipalveluja, ellei organisaation ole teknistä tai toiminnallista tai kustannustehokkuuteen taikka tietoturvallisuuteen liittyvistä syistä välttämätöntä käyttää toiminnassaan tai sen osassa muuta palvelua.

Lakiesityksen perusteluissa tuodaan esille uusien palveluiden hyötyjä, mutta muuten ei perustella käyttöpakkoa.

Tehokkaampi lähestymistapa olisi pyrkiä tuottamaan palvelut niin hyvin, että kenelläkään ei olisi mitään syytä jättää palveluita käyttämättä. Mm. Valtori-laki on velvoittanut siirtämään perustietotekniikkapalvelut Valtorille, mutta varsinaisesti palveluita ei vielä ao. taholla ole olemassa tai ne syntyvät varsin hitaasti.

12§ Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen luovuttaminen

Perustelumuiotiossa tietojen luovutus koskeva osuus on raskas ja osin epäselvä. Tämä voi liittyä siihen, että taustalla olevat muut lait ovat epäselviä tai vaikeita.

On syytä miettiä, onko tulevaisuudessa sähköinen asiointi yleisin tapa ja "paperinen" asiointi poikkeus, johon kansalaisella on oikeus.

14§ Tukipalvelujen laatu- ja tietoturva vaatimukset

Esitystä on syytä selkiyttää tietoturva vaatimusten ja auditointivelvoitteiden ja -vastuiden osalta

16§ Häiriötilanteet ja -ilmoitukset

Loppukäyttäjän sekä tukipalveluiden käyttäjäorganisaatioiden asemaa häiriötilanteessa tulisi selventää.

Nyt käyttäjäorganisaatiolle on ilmoitusvelvollisuus, jos käyttäjäorganisaation tietojärjestelmään kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus tai muu tapahtuma.

19§ Yleinen ohjaus ja valvonta

Opetushallitus pyytää kiinnittämään huomioita palveluiden kehittämisessä asiakastarpeiden selvittämiseen ja niiden ottamiseen huomioon myös ohjauksessa ja valvonnassa. Asiakastarpeet pitää olla kehittämisen keskiössä, vain siten varmistetaan toimivat viranomaisten ja kansalaisten palvelut ilman pakottavaa säätämistä.

21§ Tukipalveluiden kustannukset

Pakottavuus tukipalveluiden käyttöön ei saa lisätä käyttäjäorganisaation kustannuksia.

[Mene edelliselle sivulle](#)